

וכן שכיב מרע שאמר "תנו מאתים זוו לפלוני בחובו",
לפלונית אשתי, כראוי לה",

כיון שכפל דבריו לחינם, ודאי בא ליפות את
כחה. ולכן, נוטלתן, ונוטלת את כתובתה.

אך אם אמר "תנו מאתים זוו לאשתי
בכתובתה" ידה על העליונה, רצתה נוטלתן,
אם כתובתה פחותה מסכום זה.

רצתה נוטלת כתובתה, אם כתובתה יתרה
על מאתים זוו⁽¹⁸³⁾.

וכן שכיב מרע שאמר "תנו מאתים זוו
לפלוני בעל חובי כראוי לו", נוטלן ונוטל
את חובו.

ואם אמר "תנו מאתים זוו לפלוני בחובו",
נוטלן בחובו⁽¹⁸⁴⁾. עד כאן הברייתא.

ומקשה הגמרא: משום דאמר "כראוי לו"
נוטלן ונוטל את חובו?! ודלמא, "כראוי לו
בחובו" קאמר?⁽¹⁸⁵⁾

אמר רב נחמן, אמר לי חונא, הא מני [בריתא
זו כדעת] רבי עקיבא היא. דדייק לישנא
יתירא.⁽¹⁸⁶⁾ וכיון שהוסיף דבר מיותר, ודאי
כונתו להקנות לו דבר מה יתר על חובו.

והיכן נשנו דברי רבי עקיבא: דתנן לעיל
בפרק המוכר את הבית (סד' א'): "המוכר
את הבית, לא מכר... ולא את חבור, ולא את
הדות, אף על פי שכתב לו עומקא ורומא,
וצריך ליקח לו דרך. דברי רבי עקיבא.

קלח-ב

זוו לפלוני בחובו", אם יתנו לו יותר מחובו הוי
כריבית.

ואכן אם יאמר רק "תנו מאתים זוו לפלוני
בעל חובי", ולא יאמר "בחובו", ידו על
העליונה.

185. קושיית הגמרא אינה דוקא על בעל חוב,
אלא גם על בנו ואשתו, מדוע אם אמר "כראוי
לו בכורתו", או "כראוי לה בכתובתה", נוטלתן
ונוטלת כתובתה? רשב"ם (קלח' א, ד"ה רצה
מאתים) ורבינו גרשום.

אך דעת הר"י מיגאש, שקושיית הגמרא אינה
אלא בבעל חוב.

אך באשתו ובנו, כיון שדעתו קרובה אליהם,
שיך לומר שכונתו לתת להם מאתיים זוו יתר
על הבכורה, או הכתובה.

מה שאין כן באדם זר, לא מסתבר שכונתו
לתת לו מאתים זוו נוספים על חובו, אם לא אמר
כך בפירוש.

186. גם רבנן מודים שאם אמר לישנא יתירא,

העליונה, ויכול לקחת את בכורתו או את
המאתים כרצונו.

אך בא להשמיענו, שאף אם אמר "בכורתו",
יכול לקחת את כל בכורתו אם היא יתרה על
מאתים זוו, ולא אמרינן שכונתו לתת רק את
אותם מאתיים בכורתו. רשב"ם.

183. רק אם לא עשאה שותפה בין הבנים,
יכולה ליטול את יתרת כתובתה.

אך אם עשאה שותף בין הבנים, הרי מחלה
על יתרת כתובתה, כמבואר לעיל (קלב' ב'),
"שאני אומר, כיון שעשאה שותף בין הבנים
איכדה כתובתה". רשב"ם, ועל פי הגהות
הב"ח.

184. בפשטות משמע, שבבעל חוב לא אמרינן
"ידו על העליונה, רצה נוטלן, רצה יטול חובו".
אלא יטול חובו בלבד.

וצריך באור, מאי שנא מאשתו ובנו?
ונראה על פי דברי בעל העיטור שהובאו
בשיטמ"ק, והרשב"א, שאם אמר "תנו מאתיים